

Literatura

Irakurleak du azken hitza

Irakurle taldeak eta idazleekin egin solasaldiak nabarmen ugartu dira azken urteotan. Herriz herri abiatu gara liburuen iruzkinak partekatzeak sortzen dituen ilusio eta kezken bila, Lapurdiko ertzetik Gipuzkoako kostara, Bizkaian barrena segituz, eta Nafarroako bihotzeraino.

IRATXE ESNAOLA

URRUN dirudite irakurketa eliteen pribilegio ziren garaiek. Hezkuntza sistema arautuaren ezarpenak ekarri zuen egungo subjektu irakurle modernoa, bere irakurketen jabe dena, publizitateak eta sugestioak bideratutako jendarte batean hori posible den neurrian. Irakurketa bakarkakoa eta bakartia irakatsi zaigu, alabaina, gehienoi. Literatura aletzeko eta xehetzeko ez dugu ekimen kolektibo asko landu. Horregatik da interesgarri irakurle taldeen ugartzea. Nekez errolda daitezke egun Euskal Herrian dauden klub guztiak, baina agenda literarioei begiratu bat ematea aski da haien hedapenaz jabetzeko. Askotarikoak dira. Batzuk, udaletatik zein liburutegietatik egindako eskaeraren ondorio sortu dira, norbanakoek sustatuak, bestetzuk. Idazleak taldeen “gidari” dira, zenbaitetan. Badira literatur gai zehatz baten inguruan solastatzeko biltzen direnak, baita Interneten bidez liburuak komentatzen dituztenak. Baina gehienak herriz herri abiatuta aurkituko ditugu eta literatura dute hizpide. Arratsalde-iluntzeetan bildu ohi dira liburutegietako geletan, sotoetan, hoteletan, elkarteetan. Literatura bizitzeko makina bat modu bada. Lau esperientzia ezagutu ditugu guk.

Uxue Alberdi Getariako irakurle taldeko antolatzaile eta idazlea. Behean, Zumaiako irakurle taldea Harkaitz Canorekin.

Hendaiako Akelarre elkarteko kide da Mikel Asurmendi (Zumarraga-Urretxu, 1958) ARGIAko kazetaria, eta herri berean, *Literaturaren Menturan* ekimenaren kudeatzailea. Lehen hiru urteetan (2005-2007) talde gabeko jarduna izan zen ekimena, Asurmendik berak proposatua eta bere ardurapean. “Idazle bati deitu eta hitzaldi bat

“Menturazaleok idazlearekin ordu luze batez biltzen gara, eta bere liburuari buruzko gure juzkuak eta aburuak ematen dizkiogu. Entreenimendua eta ikasketa literarioa da gurea, batez ere”

MIKEL ASURMENDI, HENDAIKO LITERATURAREN MENTURAN EKIMENAREN KUDEATZAILEA

ematen zuen hark, liburu baten gainean. Azken bost urteetan (2008-2012), berriz, taldean ari gara. Hitzaldietara zetozen zenbait lagunaren artean taldea sortzea erabaki zen. Batzuek utzi dute, bestetuk etorri dira, baina bada nukleo bat, bost lagunekoa”.

Ezagutu ditugun klubetan ez dira 15 lagunetik gora elkartu ohi, irakurtzeak eskatzen duen denboragatik, apika, edo taldean mantentzeak galdegiten duen jarraikortasunagatik, bestela. Hendaiako taldeak *Neguko Poesia* atalean poesia errezitaldia eskaintzen du, eta *Udaberriko Narrazioa* deiturikoan, idazlearen hitzaldia. Bai batean eta bai bestean, bi norabidetan ekiten du taldeak, Asurmendik argitu digunez: “Menturazaleok idazlearekin ordu luze batez biltzen gara, eta bere liburuari buruzko gure juzkuak eta aburuak ematen dizkiogu, batzuk kritikoak. Bestetik, galderak egiten dizkiogu. Entreenimendua eta ikasketa literarioa da gurea, batez ere”. Lapurdiko irakurleak oraingoz agurtu eta Gipuzkoara ailegatu gara kostako bideari jarraiki. Katu-kale da Getariako irakurle taldearen izena eta Uxue Alberdi (Elgoibar, 1984) antolatzailea. Hilean behin liburu bat irakurri eta bi hilean behin idazlea gonbidatu ohi dute Saiaz Hotelean egin bileratara. Getariakoaz gain, Zumaiako irakurle taldean ere parte hartzen du Alberdik, *Irakurri matte* izenekoan, Foronda kultur etxean. 10-15 lagun elkartzen dira bi taldeetan eta bi herenak edo gehiago emakumeak dira. Taldekideek, anitzak diren neurrian, ez dute helburu bakar bat: entreenimendua, irakurketaren plazera, euskal literaturarekiko interesa... Baina ezberdintasunak ezberdintasun, literaturaren kontzeptu kolektiboa gauzatzen da taldean. “Irakurketaren kontzeptu kolektiboak zabaldu egiten du irakurketa indibiduala, eta ideien eta

letren mundua lurtartu egiten du. Konpartitzean esperientzia terrenalagoa bilakatzen da. Zinera bakarrik joatea oso gustagarria izan daiteke, baina pelikula amaitutakoan hartzen den tragoak ere badu zerbait berezia”, erantzun digu Elgoibarko idazleak. Jakina, norberak bere irakurketa propioa du, baina zerbait partekatzen dugun aldiro, gurea duguna eraldatu egiten da. “Liburuak hobeto ulertzen dira” akordarazten digu Alberdik. “Bakoitzari gauza batek ematen dio arreta. Bati gustatu zaiona, edo sinesgarri gertatu zaiona, edo hunkitu duena besteren batentzat disgustuko da, sinesgaitz, naif. Irakurketa batek ez du besteak baino gehiago balio”. Irakurle taldeen ezaugarririk behinena bakarrik egindakoa besterengana ekartzea da, elkarri banatzea. Aritzen direnek badakite trukearen balioa azpimarratzen, Hendaiatik Mikel Asurmendik egin bezala: “Batera edo bakarka irakurri eta gero kontrastatzean, hainbat ikuspegi agertzen dira, ezberdinak. Beraz, ikasi egiten dugu elkarrekin. Literaturak hamaika ertz ditu, eta denok ez dugu haietan berdin erreparatzen”.

Bakartzeari aurre egiteko modua

Durango, Markina, Iurreta, Bermeo. Basauriko Pozokoetxeke eta Igorreko kultur etxea. Isa Castillo da talde horien guztien arduradun. 8 eta 12 lagun artean batzen dira eta ohartzen gara orduan eta irakurle gehiago, orduan eta anitzagoak direla deskubritzen ditugun helburuak. Castillok aurreratzen dizkigu zerbait: “Batzuek gaztelaniaz irakurtzeko ohitura dute, baina ez euskaraz. Taldean beren burua behartzeko modua topatzen dute. Bestetuei, merkatuan dauden liburuaren artean zer irakurri aukeratzea kostatzen zaenez, etorrita ez dira hain galduak sentitzen. Badira liburuak komentatzeko irakurketa arretatsuegia egiten dutenak eta hori bilatzen dutenak”. Liburuak komentatzeaz gain, saioak literatur munduko ekitaldiak, liburu berriak eta informazio osagarria jasotzeko uneak dira. Eta hitz egitekoak, bakartzetik alde egitekoak. “Egungo jendartearen mahai baten inguruan jarri eta hitz egiteko aukera gutxi dago. Irakurtzea ekintza bakartia da, baina batzuek irakurritakoa komentatzeko beharra dugu. Literatura, neurri batean, jendartearen eztabaidagai diren gaien isla denez, liburuaren bitartez gure buruei buruz hitz egiten dugu”, nabarmendu digu Castillok. Ohikoa izan ohi da hizketaldietan liburuaren esperientzietatik norbere bizitzakoetara iragatea eta liburuaren alboratuta geratzea. “Askotan gertatzen da, baina non amaitzen da literatura eta non bizitza?” egin digu Alberdik gogoetarako gonbitea.

Tere Irastortza, *Neguko Poesia* ataleko errezitaldian, Hendaian.

Irakurleez ikasten

Txantreako Euskaldunon Biltoki elkarteko partaide da Aingeru Amorebieta (Trintxerpe, 1955). Duela 4 urte sortu zuten irakurketa taldea Iruñeko auzo mitikoan eta 5-6 lagun batu ohi dira lemazainen beharrik gabe. “Berdinak gara denok eta denon artean aukeratzen ditugu liburuak. Gure bilerak oso ximpleak dira: hiru astetik behin elkartu eta gidoirik gabe solastatzen dugu”, erran digu Amorebietak. Modu berean, ez dute irizpide espezialik liburuak hautatzeko. Kide batek liburu bat proposatu izana, edo egunkariko iruzkin literario bat irakurri izana, gomendio bat, apika, aski arrazoi bada aukeraketa gauzatzeko. Umorea galdu gabe, Amorebietak

irakurle taldeen jardunari beste ezaugarri kolektibo bat txertatzen dio, liburua merkatu logika kapitalistatik ateratzera gonbidatuz. “Hasieran liburua erosten genuen. Orain liburutegietakoak erabiltzen saiatzen gara. Badakizu, gaurko etxeetan toki gutxi dugu eta liburuak garesti samarrak dira!”.

Idazleei egiten zaien parte hartzeko gonbidapena bere modura kudeatzen du klub

“Hasieran liburua erosten genuen. Orain liburutegietakoak erabiltzen saiatzen gara”

**AINGERU AMOREBIETA,
TXANTREAKO IRAKURLE TALDEKO KIDEA**

iRuNazarRa
TaBERNa • JaTeXea

Merkaderes kalea, 15 · 31001 IRUÑA (Nafarroa)
T 948 22 51 67 · info@irunazarra.org · www.irunazarra.org

CuadraBus

www.cuadrabus.com

☎ 945 890 804 / 670 477 727 · Faxes: 945 892 215
info@cuadrabus.com

bakoitzak. “Oso gutxitan ekarri izan dugu norbait. Liburua gure artean komentatzea gustatzen zaigu”, argitu digu Iruñean bizi den trintxerpetarrak. Eta bai, arrazoizkoa dirudi. Pentsa daiteke idazlea bertaratzeak izan baduela arriskurik. Ez al du iruzkinen nolakoa baldintzatuko? Isa Castillok onurak besterik ez dizkio ikusten, ordea. “Jendeak atsegin du idazlea ezagutzea. Ez du irakurketaren norabidea baldintzatzen, saioarena baizik. Gainera, liburuaren inguruko anekdotak kontatzeaz aparte, idazketa prozesua ezagutzea interesgarria da”.

Idea hau berretsiz, Hendaia taldean “entreteneimendua eta ikasketa literarioa” azpimarratu zituen Asurmendik, eta Alberdik, bide beretik jo: “Ez dugu idazlea epaiketa publiko batera gonbidatzen. Asmoa interesa pizten digun ogibide bati buruz, liburu jakin bati buruz gehiago ikastea da, eta une interesgarri eta atsegina igarotzea”. Idazle den aldetik, irakurlez inguratu izanak oparitu dion lezioa ere argitu digu elgoibartarrak: “Irakurle asko irakurritakoaren inguruan hitz egin nahi

Txantreako irakurle taldea Euskaldunon Biltoki elkartearen babesean sortu zen.

izaten dute idazlearekin, ez hari entzun bakarrik. Hemendik aurrera, idazle gisa gonbidatzen banaute, gutxiago hitz egiten eta gehiago entzuten ahaleginduko naiz”. Irakurlea eta idazlea gurutzatzen diren lekua izan, hurbil deritzan letren aberrian. Horra irakurle taldeek eskaintzeko dutena. Jaurti dezala lehen hitza idazleak, eta azkena, irakurleak. ■

Kalean da udako

aizu!

- Maite ditut, maite, gure bazterrak... baita udan ere!
- Zuriñe Hildalgorekin solasean
- Oporrak baserrian, kanpinean eta autokarabanan

Urte osoko harpidetza (Hego Euskal Herria eta Espainia) **29 €**

aizunet.org